δικό του τὸ συγύρισμα. Γιὰ τοῦτο δὲν ἔχει γραμμένο στίχο ποὺ δὲν τὸν ἔζησε ὑποκειμενικὰ ἢ καὶ ἀντικειμενικά.

Διαβάστε τὸ ποίημα :

Voilà le divan noir de nos amours...

διαβάστε τὸ «Serénade mauvaise», τὸ «Partir !» καὶ τὸ «Divagations» κ. ἄ. γιὰ νὰ ἰδεῖτε τὸ *ἔτσι θέλω* μιᾶς ἀδύναμης ψυχῆς στὸ φαινόμενο, τὴν ὁρμὴ ποὺ δυναμώνει ἀπὸ τὴ θέρμη μιᾶς ἀρρώστιας, καὶ τὴ λύπη τὴν καθημερνή, ποὺ τὴν ἐντύπωση ποὺ μᾶς ἀφίνει μοναχὰ ὅταν ποῦμε ψέματα μποροῦμε νὰ τὴν περιφρονήσουμε, κάνοντας τοὺς δυνατοὺς καὶ λέγοντάς το πῶς εἴμαστε. Ὅλοι ζοῦμε σὲ divagations ὅσο ζοῦμε καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους.

Καὶ στὴ γλώσσα μπορεῖ κανεὶς νὰ ἰδεῖ τὴ δύναμη τοῦ ποιητῆ ποὺ ξέρει νὰ τὴν κυβερνάει καὶ νὰ τὴν περνάει ὁλοῦθε καὶ ὅπως θέλει, πλούσιος κ' ἐδῶ, ὅπως καὶ σ' ὅλα τῆς τέχνης του. Ἀφτὸ μᾶς δείχνει πῶς μὲ τὸν καιρὸ θὰ στεριωνότανε γερὰ καὶ στὴ γλώσσα μας, ἀγνὸς καὶ εἰλικρινὴς ὀπαδὸς τῆς Ἰδέας. Τὸ βλέπουμε ἀφτὸ ἀκόμα καὶ στὸ στίχο του, τὸν ἀραδιασμένο καὶ δουλεμένο τεχνικὰ καὶ φιλοσοφικά, πλούσια καὶ ἀρχοντικὰ μέσα σ' ὅλα τῆς ἀρχοντιᾶς τὰ συμμαζωμένα φερσίματα.

Νὰ ἔλεγε κανεὶς πῶς ὁ νέος ποιητής, ποὺ φωτεινὰ καὶ γερὰ προχώρησε στοὺς πόθους του, πέρασε ἀπὸ τὸ σκολειὸ τοῦ Μπωντελαίρ κ' ἔμαθε τὰ σοννέτα του, πῶς φωτίστηκε ἀπὸ τὸ Μαλλαρμέ, πῶς συμπάθησε τὸν Ἀλμπὲρ Σαμαὶν καὶ πῶς ἐρωτέφτηκε τὸ Βερλαὶν ἢ τὸ Λαφόργκ, αὐτὰ ὅλα θὰ εἴτανε καλὰ εἰπωμένα μονάχα ὅταν τἄλεγε κάποιος φραντσέζος ἢ κανένας Μωρεάς.

Ἕνας ρωμιὸς ποὺ θὰ διάβαζε μέσα στὶς «Harmonies» του τὸ

La sainte qui passait ne savait-Elle pas...

θὰ εἴτανε πολὺ ζημιωμένος ἀ δὲν εἶχε γνωρίσει τὴν ψυχὴ τοῦ Ἐπαμεινώντα Δεληγιώργη.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΣΥΣΤΑΙΝΟΥΜΕ

τὸ **Βιβλιοπωλεῖο** τοῦ κ. Λουκᾶ Γ. Χατζηλουκᾶ (**Ἀθήνα—ὁδὸς Σταδίου 34**). Ἀγοράζει βιβλία καὶ βιβλιοθῆκες κ' εἶναι τὸ ἀρχαιότερο στὸ εἶδος του. Ἱδρύθηκε στὰ 1889 κ' ἐκδίδει ταχτικὰ κάθε χρονιὰ καταλόγους, ποὺ τοὺς στέλνει χάρισμα σ' ὅποιον τοὺς ζητήσει.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

ΙΗ'

ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

Εἴτανε βράδυ βράδυ σὰν ξαναμπαίναμε στὸ χωριὸ ὕστερ' ἀπὸ ἐνάμιση μῆνα ἐξοχή. Ἄγριο καὶ κρύο φαίνουνταν τὸ χωριό. Καὶ τὸ σπίτι ἀκόμα πιὸ ἄγριο. Τὰ φύλλα τῆς κυδωνιᾶς σκορπισμένα μὲς στὴν αὐλή, οἱ βασιλικοὶ καὶ τὰ λουλούδα ξεσποριασμένα στὶς γλάστρες, στὶς ὀροφὲς νὰ ξεφωνίζουν οἱ κάργες, κι ὁ Ἰμάμης νὰ ψάλλῃ «ἀξαμναμάζι» στὸ μιναρέ.

Σὰν ἄρχισε νὰ γλυκοφέγγ' ἡ φωτιὰ στὴ γωνιὰ σὰν ἄρχισε ν' ἀνεβοκατεβαίν' ἡ Ἀννοῦλα καὶ ν' ἀνοίγῃ παράθυρα, νὰ κουβεντιάζῃ μὲ τὶς γειτόνισσες, νὰ τρέχῃ ἀπ' ἐδῶ κι ἀπ' ἐκεῖ καὶ νὰ συγυρίζῃ ἄρχισε νὰ χάνῃ καὶ τὸ σπίτι τὴν ἀγριάδα του.

Καθίσαμε στὸ δεῖπνο οἱ τρεῖς μας, δίχως τὸ γέρο. Ὁ γέρος εἶχε δουλειὲς ἀκόμα νὰ κάμῃ στὴν ἐξοχή. Φάγαμε ἥσυχα καὶ δίχως λόγια πολλά. Σὰ σηκωθήκαμε, πῆγα στὸ παράθυρο νὰ κοιτάξω, νὰ κούσω τίποτις ποῦ νὰ μὲ ζωντανέψῃ. Ἡσυχία καὶ μοναξιά ! Μήτε τρουξαλλίδες, μήτε βρύσες, μήτε ἀμπελοβάθρακα ! . . .

. . . Φέτος, ποῦ πατοῦσα τὰ δεκατρία, ποῦ ἄρχισε νὰ χτυπάῃ ἡ καρδιὰ καὶ νὰ ταξιδεύῃ ὁ νοῦς, ὁ ἄνεμος σὰ νὰ βόιζε πιὸ θυμωμένα ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ μισόγυμνα κλωνιὰ τοῦ περιβολιοῦ, οἱ σκύλοι γαύγιζαν πιὸ λυσσασμένα στοὺς δρόμους, ὁ Ἰμάμης ἔψαλλε τὸ «γιατσί» του πιὸ θλιβερά, τὸ κόλι μούγκριζε μὲ πιώτερο πεῖσμα, τὰ γουρλωμένα μάτια τοῦ Ταξιάρχη μὲ κοίταξαν πιὸ ἀχόρταγα σὰν πλάγιασα στὴ συνηθισμένη γωνιά μου νὰ κοιμηθῶ, κ' ἔβλεπα τὰ κονίσματα ἀντίκρυ μὲ τὴ μισοαναμμένη τους τὴν καντήλα.

Γύριζε ἀπὸ τδνα πλευρὸ, ξαναγύριζε ἀπὸ τἄλλο καὶ διώξε, ἂν μπορῇς, τὰ χίλια φαντάσματα ποῦ τριγυρίζουν τὸ νοῦ σου σὲ τέτοια νύχτα ! Ἕνα μονάχο ἀπὸ τὰ φαντάσματα ἐκεῖνα, τῆς Λενιώς μου ὁ πόνος, ἔσωνε νὰ μοῦ τὸν κλέψῃ τὸν ὕπνο.

Ὡς τὸ πρῶτο λάλημα τυραννιούμουνα μὲ τοὺς μικρούς μου τοὺς πόνους. Καὶ σὰν ξύπνησα, στέκουνταν ἡ μακαρίτισσα ἡ μάννα μπροστά μου καὶ μοῦ ἔλεγε πῶς εἴταν ὥρα γιὰ τὸ *Σκολειό*.

ΙΘ'

ΠΟΥ ΑΚΟΥΣΤΗΚΕ

Δάσκαλέ μου, δὲ θἀρχίσω τὴν ἱστορία τῆς δασκαλικῆς σου δῶ πέρα ! Μήτε γιὰ τὰ συνηρημένα, μήτε γιὰ τὰ εἰς *μι* δὲν ἔχουμε τόπο. Κ' ἴσως μήτε ἀξίζει τὸν κόπο. Εἶσαι ἀρρώστια, καὶ τίποτις ἄλλο. Λίγος φρέσκος ἀέρας, καὶ χάθηκες. Ἔπειτα σὺ πιὰ τώρα δὲ φταίς. Διδάσκεις αὐτὰ ποῦ ζητοῦμε. Ἂς ἔχουμε χάρη στὴν πετριά μας, ποῦ καὶ καλὰ νὰ φανοῦμε στὸν κόσμο παιδιὰ τῶν ἀρχαίων, ἀληθινοὶ κληρονόμοι τους.

Κληρονόμοι, σὲ τί ; Στὴν ἀρετή, στὴν παλικαριά ; «Πολλοῦ γε καὶ δεῖ», δάσκαλέ μου ! Κληρονόμοι στ' ἀνώμαλα ρήματα !

Ποιὸς νὰ σ' ἀκούσῃ, κι ἂν τοὺς τὸ πῇς, πῶς γιὰ νἄχῃ τὸ ἔθνος δική του δύναμη καὶ ζωή, πρέπει καὶ δική του γλῶσσα νὰ μιλῇ καὶ νὰ γράφῃ. Πῶς τὴν *ἔχει* τὴν δική του τὴ γλῶσσα, κ' εἶναι πιὸ *ἑλληνικὴ* ἀπὸ τὴν καμαρωμένη τὴν κορακίστικη ! πῶς γιὰ νὰ σταλάξουμε ἀνθρωπισμὸ στὴ ρωμαΐκη τὴν καρδιά, πρέπει νὰ διδάσκουμε, νὰ παρασταίνουμε, καὶ νὰ τραγουδοῦμε *στὴ γλῶσσα της*, κι ὄχι σὲ γλῶσσα ποῦ δὲν ἀκούστηκε ποτὲς ἀλάκερη σ' ἕνα σπιτικό, παρὰ μέρος πρὶ νὰ φανῇ ὁ Χριστός, μέρος σὰ φάνηκε ὁ Μωάμεθ, καὶ μέρος θὰ μιληθῇ σὰν ξαναφανῇ ὁ Μεσσίας !

Ἡ γλῶσσα γεννιέται καὶ μεγαλώνει στὰ σπιτικά, σὰν κ' ἐμᾶς ποῦ τὴ μιλοῦμε. Ἔρχεται κατόπι ἡ φιλολογία, τὴ σιάζει, τὴ γυαλίζει, πετάει βαρβαρισμοὺς κ' ἰδιώματα, φτιάνει καινούρια στολίδια, καὶ στρώνει ἐθνικὴ γλῶσσα ποῦ γίνεται ὄμορφη, εἶναι καὶ ζωντανή. Τοὺς *τύπους* της ὅμως ποιὰ φιλολογία νὰ τοὺς ἀλλάξῃ, καὶ γιατί ; Οἱ Ἀθηναῖοι σὰν ἄκουγαν τοὺς ρητόρους του καὶ μιλοῦσανε μὲ τὴ σπιτήσια γραμματική τους, δὲν τοὺς παραξενεύουνταν. Ἐμεῖς τάχα γιατί τόση ἀκαταδεξιά !

Ποιὸς κάθισε νὰ συλλογιστῇ τἀπέραντο τὸ χασομέρι, τἀπέραντο τὸ κρῖμα, ποῦ ἀναγκάζεται τὸ ρωμιόπουλο νὰ ξεμάθῃ μιὰ γραμματικὴ καὶ νὰ μάθῃ μιὰν ἄλλη, ἄφησε ποῦ μήτε τὴ μιὰ δὲν μπορεῖ νὰ ξεμάθῃ, μήτε τὴν ἄλλη δὲν καλομαθαίνει ; Ποιὸς ἄνοιξε κορακίστικο βιβλίο, καὶ νὰ τὸ κλείσῃ μάνι μάνι, καὶ νὰ πάῃ στοὺς δασκάλους νὰ πῇ. Φτάνει σας πιά, τὸ παραξηλώσετε· πήρετε τὴν πόρτα στὸν ὦμο σας. Σᾶς ὁρίσαμε δασκάλους, καὶ μᾶς βγαίνετε ἱστορικοί, ρητόροι, δαιμόνοι. Ὡς κ' ἐφημερίδες μᾶς γράφετε ! Ποῦ ἀκούστηκε τέτοιο πρᾶμα ! Ὕστερ' ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς τοὺς Αἰγύπτιους παπάδες, σὲ ποιὸ ἔθνος ἔγεινε μονεπώλι ἡ γλῶσσα κ' ἡ σοφία ; Ἀμέτε στὸ καλό. Ἀφήστε τὴ φιλολογία στὰ χέρια τῶν παιδιῶν τοῦ λαοῦ, νὰ μάθῃ κι ὁ λαὸς κατιτίς. Διδάξτε τὸ ἔθνος νἀγαπάῃ καὶ νὰ σέβεται τὴν καταφρονεμένη του τὴ γλῶσσα, νὰ πάρῃ λιγάκι ἀπάνω του, καὶ νὰ μᾶς τὸ δείξῃ πῶς ζῇ.

Ποιὸς πῆγε, μὰ καὶ ποιὸς ἔμεινε νὰ τὰ πῇ αὐτὰ στοὺς δασκάλους ! ποῦ μᾶς ἔχει ὅλους ἀπὸ τὴ μηχανή τους βγαλμένους, ἄλλον κουτσὸ, ἄλλον τυφλὸ

*) Ἡ ἀρχή του στὸν ἀριθμὸ 352.

νάχτηκε ἀπάνω κ' εἶπε :

— Νὰ φύγομε ! Κρυώνω...

Ὁ Ὀρέστης δὲν τὴν ἄκουσε. Κ' ἔπεσε πάλι στὸ κάθισμά της ἡ Χρυσούλα κι ἀλάφρωσε σὰν εἶδε πῶς δὲν τὴν ἄκουσε. Εἶχε ἀλλοῦ τὸ νοῦ του ὁ Ὀρέστης.

Οἱ γυναῖκες περνοῦσανε καὶ τὸν ἀγγίζαν. Κι αὐτὸς κλειοῦσε τὰ μάτια, ἐξαντλημένος. (Ὦ ! νὰ κλείσω τὰ μάτια καὶ νὰ πέσω ἀπάνω στὸ κορμί της ! Εἶναι ἕνα δυνατὸ γιατρικὸ ἀλησμονιᾶς τὸ κορμί σου. Θὰ ξεχάσω ὅλες τὶς πίκρες μου τὶς σημερνὲς κι ἀλαφρὸς καὶ γιατρεμένος θ' ἀποτελειώσω τὸ ἔργο μου. Τοῦ κάκου γυρίζω ἐδῶ κ' ἐκεῖ, Μόνο ἐσὺ θὰ μπορέσεις νὰ μὲ γιάνεις ! Νόρα ! Νόρα !...)

Ὅλο του τὸ κορμὶ τὴν ἐπικαλέστηκε τόσο βαθιά, ποὺ τὸ κορμὶ τῆς Νόρας ἦρθε. Ὑψώθηκε μπροστά του τόσο μαλακὸ καὶ τόσο πουπουλένιο ποὺ οἱ ἀπαλάμες τοῦ Ὀρέστη πονέσανε.

(Ὦ ! μοῦ φαίνεται θὰ τρελλαθῶ ! Θὰ τρελλαθῶ !)

Πάντα μπροστά του, πάντα μπροστά του τὸ κορμὶ τῆς Νόρας καὶ δὲν μποροῦσε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸ ἄγγιγμά του τὸ ζεστό. Πότε ὀρθωμένο εἴτανε μπροστά του σὰν πελώριο ξεφουντωμένο κρίνο, ποὺ καμπυλίζει δεξὰ καὶ ζερβὰ στὸν ὀρθρινὸν ἀέρα, πότε πεσμένο κάτω σὲ μιὰ θημωνιὰ ρόδα ποὺ ἀχνίζουνε ἀπὸ τὴν πύρα τοῦ μεσημεριοῦ καὶ πότε πάλι πλεγμένο γύρω του, σὰν ἁγιόκλημα ὁλάνθιστο — σὰν ἁγιόκλημα ὁλάνθιστο ἢ σὰ φίδι ;

— Ὀρέστη, ποῦ κυτάζεις ; Δὲ μ' ἀκούς ; Ἔλα νὰ φύγομε. Εἶναι μεσάνυχτα πιά...

(— Ὦ ! πῶς νὰ φύγομε, πῶς θὰ μπορέσω νὰ μείνομε πάλι μόνοι καὶ πῶς θὰ σὲ δῶ ν' ἀνοίξεις τὸ κρεβάτι καὶ ν' ἀνεβεῖς ἀπάνω, μὲ τὴν πουκαμίσα τὴν τριανταφυλλιὰ μὲ τὶς φαρδιὲς ταντέλες ! Ὦ ! ποτέ, ποτὲ δὲ θὰ μπορέσω νὰ σοῦ πῶ — τὸ κορμί μου, Χρυσούλα, εἶναι πεσμένο ὅλο, πίστομα κι ἀπελπισμένα, ἀπάνω σὲ μιὰν ἄλλη, ἀπάνω σὲ μιὰν ἄλλη...)

— Νὰ φύγομε ; Τί εἶπες ; Γιατί νὰ φύγομε ; Ποῦ νὰ πάμε ;

— Στὸ σπίτι μας ! Στὸ σπίτι μας !

Μὲ τί γλύκα καὶ τί ντροπαλοσύνη πέσανε ἀπάνω στὰ τραπεζια τὰ γεμάτα ἀπὸ ποτήρια ἀψέντι κι ἀπὸ χέρια χλωμὰ καὶ πολύξερα, πέσανε ἀπάνω στὰ γόνατα τὰ πασαλυμένα τῶν βαμένων γυναικῶν, τὰ λόγια αὐτὰ τὰ σεμνά, τὰ τίμια, τὰ πρωτόγονα τῆς Χρυσούλας !

Πέσανε τὰ ροδόφυλλα ἀπάνω σὲ ξαδιάντροπο γλέντι.

Στὸ σπίτι μας ! Ἀλήθεια, καὶ νὰ μὴν τὸ σκεφτεῖ ! Ἔχουν ἀκόμα ἕνα ἄσυλο. Τοὺς διώχνουν ἀπὸ παντοῦ, τοὺς σπρώχνουν, τοὺς στριγμώνουνε, μὰ ἔχουνε ἀκόμα τὴν καμερούλα της τὴν ἀπάνεμη καὶ τὴ ζεστὴ — κλειοῦνε τὴν πόρτα καὶ τὰ γέλοια κ' οἱ εἰρωνείες κ' οἱ θόρυβοι τῆς πρόστυχης, μπακαλίστικης ζωῆς, σταματοῦν ἀπόξω ἀπὸ τὸ κκτώφλι, βρίσκουνε κλειστὴ τὴν πόρτα καὶ κατρακυλοῦνε κάτω ἀπὸ τὴ σκάλα καὶ φεύγουν.

— Ναί, ναί ! Πάμε στὸ σπίτι μας ! Στὸ σπίτι μας !

(Ἀκολουθεῖ)